

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcov : **1/ I. Š.**, bývajúci v B., **2/ P. Š.**, bývajúci vo V., obaja zastúpení JUDr. D. S., advokátom v B., proti žalovanému : **D. V.**, bývajúci L., zastúpený Mgr. Z. G., advokátkou v N., **o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 12 C 205/2003, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 12. júna 2013 sp. zn. 6 Co 10/2013

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Nitre z 12. júna 2013 sp. zn. 6 Co 10/2013 v jeho zmeňujúcej časti a vo výrokoch o trovách konania a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nitra rozsudkom (v poradí tretím) z 5. novembra 2012 č. k. 12 C 205/2003-334 žalobu žalobcov zamietol, ktorou sa domáhali určenia, že spoluvlastnícky podiel o veľkosti 3/8 na nehnuteľnostiach – pozemkoch pôvodne vedených a zapísaných v pozemnoknižnej vložke č. X. katastrálne územie V. pod parc. č. X.-záhrada v intraviláne o výmere X. štvorcových siah (X. m²), parc. č. X.-dvor v intraviláne spoločne s parc. č. X.-domu o výmere X. štvorcových siah (X. m²) a parc. č. X.-dom č. X. v intraviláne vo výmere X. štvorcových siah (X. m²) teraz zapísaných a vedených na LV č. X. k. ú. V. , obec L. – pozemok parc. č. X.-zastavané plochy a nádvorcia o výmere X. m² a pozemok parc. č. X. o výmere X. m² – záhrady, ktorý je ku dňu vydania rozsudku vo vlastníctve žalovaného, patrí do dedičstva po O. Š., zomrelom X. a I. Š., rod. Š., zomrelej X. (po rodičoch žalobcov v 1. a 2. rade) a určenia, že žalovaný nie je vlastníkom titulom vydržania 3/8 nehnuteľností – pozemkov, spolu vo výmere X. m², pôvodne vedených a zapísaných v pozemnoknižnej vložke č. X. katastrálne územie V. pod parc. č. X.-záhrada v intraviláne o výmere X. štvorcových siah (X. m²), parc. č. X.-dvor v intraviláne, spoločne s parc. č. X.-dom (viď položka X.) o výmere X. štvorcových siah (X. m²) a parc. č. X.-dom

č. X. v intraviláne o výmere X. štvorcových siah ($X. m^2$), teraz zapísaných a vedených na LV č. X. katastrálne územie V. , obec L., ako pozemok parc. č. X.-zastavané plochy a nádvoría o výmere $X. m^2$ pozemok parc. č. X. o výmere $X. m^2$ – záhrady v celosti na mene žalovaného.

V odôvodnení prvostupňový súd uviedol, že návrh žalobcov zamietol čo sa týka prvej časti petitu žaloby o určenie, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po O. Š., zomrelom X. a I. Š., rod. Š., zomrelej X., pretože z vykonaného dokazovania nemal za preukázané, že by sporné nehnuteľnosti mali patriť do dedičstva po zomrelom O. Š. a I. Š. tak, ako sa podaným návrhom domáhali žalobcovia. Žalobcovia v konaní neunesli dôkazné bremeno a nepreukázali hodnoverne a bez pochybností, že O. Š. bol v čase svojej smrti vlastníkom predmetných nehnuteľností a logicky potom ani nemohli preukázať, že I. Š. bola v čase svojej smrti ich vlastníčkou, keďže ich mala nadobudnúť dedením po svojom manželovi O. Š.. V konaní všetci vypočutí svedkovia potvrdili, že nehnuteľnosť, na ktorej stál dom Š., ktorý zbúral O. Š., predali Š. R. P., bolo to v 60-70 rokoch. Od tej doby tam Š. nechodili, pozemok neužívali. Užívala ho R. P. a potom jej dcéra Z. Č., ktorá pozemok predala neperfektnou kúpnu zmluvou žalovanému v roku 1982. Žalovaný časť nehnuteľností nadobudol dedením po svojom otcovi K. V. v roku 1983. Časť nehnuteľností predal žalovanému R. V. v roku 1982. Žalovaný nerušene a dobromyseľne nehnuteľnosti užíval od roku 1983, k uvedeným nehnuteľnostiam nadobudol vlastnícke právo vydržaním v zmysle § 134 OZ. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že žalovaný spornú parcelu nadobudol v časti kúpnu zmluvou od pôvodných vlastníkov Z. Č., rod. P. a R. V. a v časti dedením po svojom právnom predchodcovi K. V. a začal ho užívať v roku 1983 a tak nadobudol vlastnícke právo vydržaním v roku 1993 na základe dlhodobej a dobromyseľnej držby od roku 1983, kedy ich zakúpil od pôvodných vlastníkov. Žalobcovia nepreukázali, že by tieto nehnuteľnosti užívali, svoje tvrdenia nepodložili žiadnymi dôkazmi a neunesli dôkazné bremeno. V konaní bolo preukázané výpovedami svedkov, že predmetné nehnuteľnosti užívali ešte pred žalovaným iné osoby ako žalobcovia, a to R. P., jej dcéra Z. Č. ako aj R. V. a žalovaný mal právo započítať do vydržacej doby aj dobu, po ktorú mal vec v oprávnenej držbe aj predchádzajúci držiteľ.

Ohľadom druhého petitu o určenie, že žalovaný nie je vlastníkom titulom vydržania 3/8 k nehnuteľnostiam uvedeným v petite uviedol, že v tejto časti návrh zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, pretože aj keby návrhu v tejto časti vyhovel, na postavení žalobcov by sa aj tak nič nezmenilo, nedošlo by k zmene vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam v prospech žalobcov, nestali by sa vlastníkmi predmetných nehnuteľností,

ich postavenie by bolo stále rovnaké a stalo by sa len to, že nehnuteľnosti by v liste vlastníctva už neboli vedené ako vlastníctvo žalovaného.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalobcov 1/, 2/ rozsudkom z 12. júna 2013 č. k. 6 Co 10/2013-363 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej zamietajúcej časti týkajúcej sa určenia vlastníckeho práva v prospech žalobcov 1/, 2/ potvrdil. V ostatnej zamietajúcej časti rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že určil, že žalovaný nie je vlastníkom nehnuteľností pôvodne zapísaných v pozemnoknižnej vložke X. katastrálne územie V., ako parc. č. X.-záhrada v intraviláne o výmere X. m², parc. č. X.-dvor v intraviláne spoločne s parc. č. X.-dvom o výmere X. m² a parc. č. X.-dom č. X. v intraviláne o výmere X. m² teraz zapísaných a vedených na LV č. X. katastrálne územie V., obec L., ako parc. č. X.-zastavané plochy a nádvoria o výmere X. m² a parc. č. X.-záhrady o výmere X. m² v podiele 3/8. Uložil žalobcom 1/, 2/ zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v sume 691,43 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku Mgr. Z. G.. Uložil žalovanému zaplatiť žalobcom 1/, 2/ náhradu trov konania v sume 780,70 € a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 1 153,82 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku JUDr. T. T..

V odôvodnení uviedol, že súd prvého stupňa v časti negatívneho určenia svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobcovia nemajú naliehavý právny záujem na takomto negatívnom určení. S takýmto právnym posúdením sa nestotožňuje. Vidí naliehavý právny záujem žalobcov na negatívnom určení v tom, že tým, že bude určené, že žalovaný nie je vlastníkom sporných nehnuteľností, obnoví sa pôvodný pozemnoknižný stav, na základe ktorého bude môcť dôjsť k prejednaniu dedičstva po poručiteľovi O. Š., ktorý si svoje vlastnícke právo odvodzuje práve od svojich právnych predchodcov na základe pozemnoknižnej vložky č. X. pre katastrálne územie V..

Ďalej uviedol, že určil, že žalovaný nie je vlastníkom nehnuteľností a teda skúmal následne, či žalobcovia 1/, 2/ majú naliehavý právny záujem i na pozitívnom určení vlastníckeho práva. Na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že žalobcovia nepreukázali naliehavý právny záujem na pozitívnom určení. Keďže odvolací súd vzhliadol na naliehavý právny záujem na negatívnom určení, samotná táto skutočnosť vylučuje preukázanie naliehavého právneho záujmu na pozitívnom určení, preto z uvedených dôvodov, i keď z iných právnych dôvodov, rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil v časti, v ktorej bol zamietnutý návrh žalobcov na určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi O. Š.. V tejto súvislosti upriamuje pozornosť i na zlý žalobný petit žalobcov, keď sa

domáhali určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva tak po O. Š. ako aj I. Š.. Takto formulovaný žalobný petit nebol správny. Pôvodným návrhom sa domáhali takéhoto určenia okrem žalobcov v 1. a 2. rade aj žalobkyňa v 3. rade I. Š., ktorá v priebehu konania zomrela. Ak teda dedič je z titulu svojho dedičského nároku vecne legitimovaný k podaniu žaloby o určenie, že poručiteľ bol ku dňu svojej smrti vlastníkom veci, nemôže byť tomuto určeniu na prekážku okolnosť, že i tento dedič zomrel, a určovaciu žalobu podávajú namiesto neho jeho dedičia. Preto správne i po úmrtí dedičky I. Š., mali žalobcovia zotrvať na svojom žalobcom petite v tom smere, že nehnuteľnosti, ktoré žiadali určiť, patria do dedičstva len po poručiteľovi O. Š..

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu do jeho zmeňujúcej časti podal dovolanie žalovaný, ktorého prípustnosť odôvodňoval ustanovením § 238 ods. 1 O.s.p. a dôvodnosť ustanovením § 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p., že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Namietal, že žalobcovia nepreukázali existenciu naliehavého právneho záujmu na negatívnej určovacej žalobe. Poukázal na to, že v zmysle ustálenej súdnej judikatúry ak ide o žalobu toho, kto nie je zapísaný ako vlastník nehnuteľnosti a požadované negatívne určenie nie je spôsobilé odstrániť neistotu v danom právnom vzťahu, pretože aj v prípade vyhovenia takejto žalobe by nebola uspokojivo vyriešená otázka, kto je vlastníkom spornej nehnuteľnosti, takáto žaloba je v rozpore so zákonnou požiadavkou kladenou na určovaciu žalobu. V prejednávanom prípade absentuje naliehavý právny záujem na žalobcami požadovanom určení, že žalovaný nie je vlastníkom nehnuteľností, pretože ani na základe takéhoto negatívneho určenia nepríde k zmene právneho postavenia žalobcov. Je toho názoru, že napadnuté rozhodnutie nie je schopné odstrániť právnu neistotu a je rozporné, nakoľko jedným výrokom bol zamietnutý návrh žalobcov týkajúci sa určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohom O. Š. v druhom výroku bolo určené, že žalovaný nie je vlastníkom týchto nehnuteľností a toto bolo odôvodnené tým, aby mohlo dôjsť k prejednaniu dedičstva po poručiteľovi O. Š.. Nesprávnosť rozhodnutia odvolacieho súdu vidí aj vo výroku o náhrade trov konania. Navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil a rozhodol tak, že návrh žalobcov v 1. a 2. rade zamietla a žalobcovia 1/, 2/ sú povinní zaplatiť žalovanému trovy konania.

Žalobcovia navrhli dovolanie žalovaného zamietnuť a priznať im náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu (jeho časti), ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné.

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto zákonom ustanovení. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné (teda aj dôvodné) proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Dovolateľ vady v zmysle § 237 O.s.p. nenamietal, a ani dovolací súd existenciu týchto väd nezistil.

Z dovolania žalovaného je zrejmé, že namieta nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny

predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Dovolateľ v dovolaní namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu v jeho zmeňujúcej časti (t. j. v časti, v ktorej žalobe o zapretie vlastníctva vyhovel) spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.).

V prejednávanej veci ide nepochybne o žalobu o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je.

Podľa § 80 písm.c/ O.s.p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Ak má byť žaloba o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je úspešná, musia byť z hľadiska procesného splnené dve podmienky : 1. že účastníci konania majú vecnú legitimáciu, a 2. že žalobca má na požadovanom určení naliehavý právny záujem. Treba zdôrazniť, že vecná legitimácia ako aj naliehavý právny záujem na strane žalobcu musí existovať v čase vyhlásenia rozsudku (§ 154 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci sa žalobcovia domáhali určenia, že spoluvlastnícky podiel o veľkosti 3/8 na sporných nehnuteľnostiach patrí do dedičstva po poručiteľovi O. Š., zomrelom X. a I. Š., rod. Š., zomrelej X. (pozitívny petit) a súčasne aj určenia, že sporné nehnuteľnosti v podiele 3/8 nie sú vo vlastníctve žalovaného (negatívny petit). Založili pritom obidva tieto nároky na tvrdení, že sporné nehnuteľnosti v čase smrti vlastnícky patrili ich otcovi a matke; keďže žalobcovia sú ich právnymi nástupcami, prichádza do úvahy prechod nehnuteľností do ich vlastníctva dedením.

K otázke naliehavého právneho záujmu treba uviesť, že ak žalobcovia žalovali určenie, že žalovaný nie je vlastníkom určitej veci a zároveň aj určenie, že tá istá vec patrí do dedičstva po nebohom právnom predchodcovi žalobcov, žalobcovia nemajú naliehavý záujem na žalobe, ktorou sa domáhajú negatívneho určenia. Pozitívny určovací petit totiž v tomto prípade zahrňuje v sebe i cieľ sledovaný navrhovaným negatívnym petitom. Okrem toho, podkladom pre vykonanie zápisu zmien v katastri nehnuteľností nemôže byť rozhodnutie, ktorým by právo alebo právny vzťah boli určené negatívne, pretože platná právna úprava nepozná inštitút zrušenia posledného zápisu (výmaz zápisu). Práva k nehnuteľnostiam sa vykonávajú len zápisom do katastra nehnuteľností (nie výmazom)

formou vkladu, záznamom alebo poznámkou (§ 4 ods. 1, 2 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam). Zmenu zápisu v katastri nehnuteľností nie je možné dosiahnuť žalobou o zapretie vlastníctva podľa § 80 písm.c/ O.s.p. tak, ako to odvolací súd nesprávne uviedol v dôvodoch svojho rozhodnutia. Táto skutočnosť preto nemá z hľadiska existencie naliehavého právneho záujmu žalobcov na žalobe o zapretie vlastníctva právny význam (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 44/2003).

Vo výroku, ktorým odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobe o zapretie vlastníctva vyhovel, jeho rozhodnutie nie je vecne správne; vychádza z nesprávneho právneho posúdenia (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky preto v tejto časti rozhodnutie odvolacieho súdu a nadväzujúce výroky o trovách konania podľa § 243b ods. 2 O.s.p. zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie, pričom právny názor dovolacieho súdu je pre súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené záväzný (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16. decembra 2014

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová